

Viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių analizė už 2018-2020 metus

2020 m. rugsėjo 30 d. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) direktoriaus įsakymu Nr. VKE-430 „Dėl asmens, atsakingo už viešųjų pirkimų stebėsenos rodiklių reikšmių vertinimą, adaptavimą, paviešinimą, rodiklių atnaujinimą, paskyrimo“ buvo nustatyti 4 įstaigos viešųjų pirkimų vertinimo rodikliai ir atliekama šių rodiklių stebėseną ir analizę.

Pirmasis rodiklis „**Bendra viešiesiems pirkimams išleidžiama suma, Eur**“. Rodiklis parodo viešųjų pirkimų būdu sudaromų sutarčių vertę eurais, jis apskaičiuojamas sumuojant pirkimų vykdytojų pateiktose pirkimų procedūrų ataskaitose, pirkimų metinėse ataskaitose ir per Centrinę perkančiąją organizaciją (toliau – CPO) vykdytų pirkimų ataskaitose nurodytas įvykusių pirkimų sutarčių vertes eurais už kiekvienus atskirai kalendorinius metus. Siektina reikšmė nenustatoma. 2018 m. šis rodiklis buvo 2687300,03 eurų, 2019 m. 1395548,46 eurų, o 2020 m. 1529754,33 eurų. Bendra viešiesiems pirkimams išleidžiama suma kas metai didėja.

Antrasis rodiklis „**Centralizuotų pirkimų skaičiaus/vertės dalis nuo visų pirkimų skaičiaus/vertės, procentais**“ parodo, kokią pirkimų (tarptautinių ir supaprastintų) dalį užima centralizuoti pirkimai (pagal vertę ir pagal skaičių). Rodiklis apskaičiuojamas kaip centralizuotai vykdytų pirkimų santykis su visais įvykusiais pirkimais (pagal vertę ir skaičių) pagal pirkimų procedūrų ir per CPO vykdytų pirkimų ataskaitų duomenis. Siektina reikšmė didėjanti.

2018 m. centralizuoti pirkimai pagal vykdytų pirkimų skaičių sudaro 8,7 proc., o 2019 m. nežymiai didėja ir sudaro 12,7 proc., o 2020 m. - 9,8 proc.

2018 m. stebimas labai didelis 85 proc. centralizuotų pirkimų skaičius pagal vertę. Šį rodiklį iškreipia vienas didelės vertės (1 968 768,31 Eur) pirkimas CVP IS sistemoje.

2019 m. centralizuoti pirkimai pagal vertę sudarė 22,4 proc, o 2020 m. 32,02 proc. Išanalizavus įstaigoje 2018-2020 m. vykdytus viešuosius pirkimus matyti, kad dar yra galimybių didinti ne pirkimų skaičių per CPO, o jų vertę (kaip pavyzdys galėtų būti centralizuotas biuro popieriaus pirkimas). Apjungiant departamentų vykdomus smulkius CPO pirkimus galima efektyviau panaudoti įstaigos lėšas.

Trečiasis rodiklis „**Atliktų rinkos konsultacijų skaičiaus dalis nuo bendro įvykusių pirkimų skaičiaus, procentais**“. Šis rodiklis parodo pirkimų vykdytojų dialogo su rinkos dalyviais dažnį. Rinkos konsultacijos leidžia pirkimų vykdytojams tinkamai pasirengti pirkimui, o potencialiems tiekėjams geriau suprasti pirkimų vykdytojų poreikius, parengti konkurencingus, kriterijus atitinkančius pasiūlymus. Siektina reikšmė didėjanti. 2018-2019 m. įsigyjami pirkimo objektai buvo paprasti, ir tam, kad būtų tinkamai nustatyti jiems keliami reikalavimai, nereikėjo turėti specifinės informacijos/žinių. Praktika įsigyjant tuos pačius pirkimo objektus metai iš metų jau yra susiformavusi ir nusistovėjusi, su konkrečiu projektu susijusios rizikos yra tipinės, todėl gerai žinomos bei gana paprastai suvaldomos. Todėl ir rinkos konsultacijos nebuvo vykdomos ir rodiklio reikšmė 2018 m. ir 2019 m. lygi 0.

2020 m. vykdant viešuosius pirkimus rinkos konsultacijos būtų labai pravertę, tačiau siekiant suvaldyti KOVID-19 pandemiją buvo reikalinga reaguoti labai greitai ir viešuosius pirkimus vykdyti trumpiausiais terminais, todėl rinkos konsultacijos nebuvo vykdomos ir rodiklio reikšmė 2020 m. lygi 0.

Ateityje vykdant sudėtingesnius viešuosius pirkimus, nežinant rinkos pasiūlos ir norint tinkamai nustatyti pirkimo objektui keliamus reikalavimus (kurie jų būtini, o kurie – tik pageidautini, ir panašiai), rekomenduotina pirkimų vykdytojams vykdyti rinkos konsultacijas per CVP IS arba šį rodiklį kaip neaktualų keisti kitu rodikliu, kuris padėtų išspręsti problemines viešųjų pirkimų vykdymo sritis įstaigoje. Vienas iš siūlymų yra šį rodiklį nuo 2021 m. pakeisti Žaliųjų pirkimų skaičiaus/vertės dalis, proc. Rodiklis parodytų, kokia yra žaliųjų pirkimų (skaičius,

vertė) dalis, palyginti su visų pirkimų apimtimi (skaičiumi, verte). Taip pat šis rodiklis yra numatytas ir 2021 m. įstaigos veiklos plane.

Rodiklis **„Pirkimų iš „vieno tiekėjo“ skaičiaus dalis, procentais.“** „Vieno tiekėjo“ pirkimai (be mažos vertės pirkimų, kurių vertė iki 10 000 eurų be PVM). Rodiklis parodo viešųjų pirkimų dalį, kai konkurse dalyvavęs vienintelis tiekėjas neturėjo konkurencijos. Siektina reikšmė mažėjanti.

2018 m. pirkimų iš „vieno tiekėjo“ skaičiaus dalis procentais sudaro 0,5 proc. Tačiau vienas didelės vertės pirkimas labai padidina ir pirkimų iš „vieno tiekėjo“ (pateiktas tik vienas pasiūlymas) pagal vertę procentą, kuris siekia 75 proc.

2019 m. pirkimų iš „vieno tiekėjo“ skaičiaus dalis procentais sudaro tik 0,4 proc. ir pagal vertę siekia 7,3 proc.

2020 m. pirkimų iš „vieno tiekėjo“ skaičiaus dalis procentais sudaro 0,64 proc. o pagal vertę siekė 38,5 proc. Reikšmė palyginus su 2019 m. nėra mažėjanti. Tai susiję su ekstremalios situacijos valdymu dėl KOVID-19 ligos pandemijos, kada reikėjo skubiai įsigyti prekių ir paslaugų. (Užkrečiamųjų ligų, galinčių išplisti ir kelti grėsmę, stebėsenos ir kontrolės informacinės sistemos įsigijimas, jos tobulinimo, programavimo darbai, SMS žinučių siuntimo paslaugos). 2020 m. 85 proc. pirkimų iš „vieno tiekėjo“ sudaro viešieji pirkimai susiję su ekstremalios situacijos suvaldymu.

Siūlymai:

1. Didinti CPO vykdomų pirkimų vertę.
2. Vykdamt sudėtingesnius viešuosius pirkimus siūloma vykdyti rinkos konsultacijas per CVP IS arba šį rodiklį kaip neaktualų keisti kitu rodikliu „Žaliųjų pirkimų skaičiaus/vertės dalis, proc. “.
3. Tobulinti viešuosius pirkimus vykdančių specialistų kvalifikaciją.